

حکمت

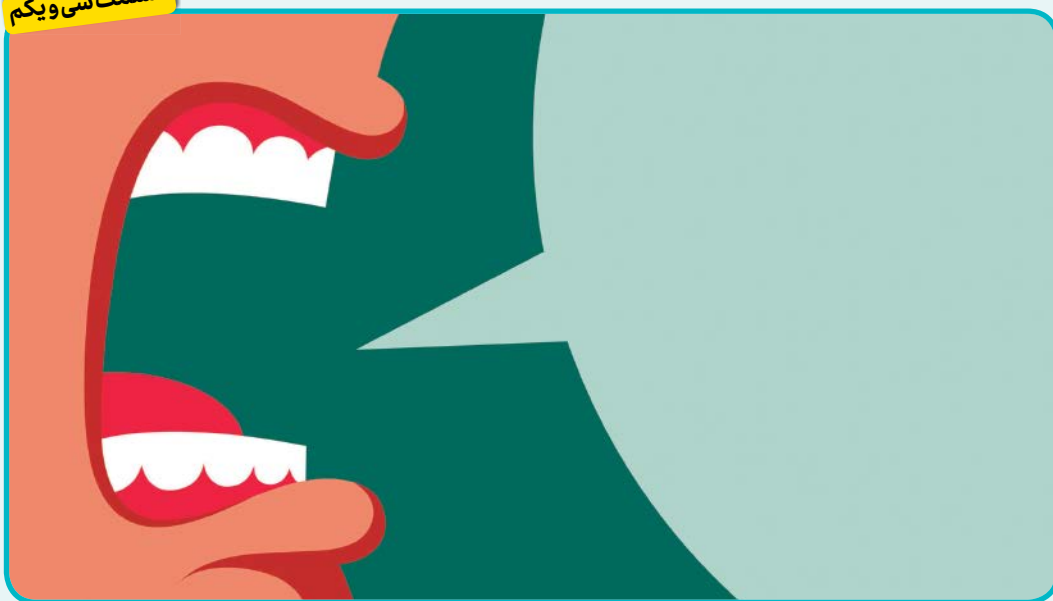
نهج البلاغه - خطبه ۲۳
امام علی (ع)

از خداوند نسبت به آنچه شما را از آن بر حذر داشته پروا کنید، و از او جدا بترسید نه ترسی که محصول عذر و بهانه باشد، و عمل کنید ولی بدون ریا و خودنمایی، زیرا کسی که برای غیر حق عمل کند خداوند او را برای دریافت مزد به همان غیر واگذار کند.

نفرت پراکنی آنلاین چیست و چه تفاوتی با آزادی بیان دارد؟

مرز باریک آزادی

قسمت سی و یکم

دارد. حتی برخی نظرات که در فضای اینترنت منتشر شده می‌تواند در کشوری قانونی تلقی شود و در کشور دیگر غیرقانونی و نفرت پراکن باشد. بسیاری معتقدند که بهترین پاسخ به سخنان نفرت انگیز، جرم‌انگاری آن نیست، بلکه گفت‌وگوی بیشتر است. به این صورت که به جای مقابله مشابه با محتوای نفرت پراکن، روایتی صحیح را جایگزین کنیم. در واقع گفت‌وگوی مسالمت‌آمیز و تلاش برای ابراز همدلی و درک گروه یا فرد نفرت پراکن می‌تواند منجر به این شود که چرخه نفرت پراکنی قطع شود. البته این استراتژی بسیار سخت است و نیاز به آمادگی روحی و اطلاعاتی بالایی دارد.

امروزه به این مدل رویکرد ضد گفتار یا Counterspeech گفته می‌شود. اگرچه در اینجا هم شواهدی وجود دارد که اجازه دادن به همه گفتارها در واقع می‌تواند مانعی برای آزادی بیان باشد، به این صورت که افرادی که هدف آزار و اذیت قرار می‌گیرند شروع به سانسور خود می‌کنند تا کمتر دچار درگیری شوند. Counterspeech یا ضدگفتار تاکتیکی برای مقابله با سخنان نفرت انگیز یا اطلاعات غلط است که با ارائه روایتی جایگزین و نه سانسور، ارائه می‌شود و منجر به ریشه‌کن شدن و حل مسالمت‌آمیز درگیری می‌شود.

از دیگر مسائل مربوط به آزادی بیان و اینترنت، تفاوت استانداردهای گفتار آنلاین از کشوری به کشور دیگر و چگونگی تأثیر این امر بر اجرای قانون در یک رسانه جهانی است. به عنوان مثال، در یک کشور حکمی برای مطالبی که بر روی سایتی قرار دارد صادر می‌شود اما به دلیل این که آن سایت بر روی سرورهای کشور دیگری با قوانین متفاوت است، دارنده سایت به حکم صادر شده عمل نمی‌کند.

بررسی محتوای نفرت پراکن

مطالب احتمالی نفرت پراکن با توجه به محتوای آن نباید جداگانه قضاوت شود، بلکه با در نظر گرفتن چند عامل می‌توان آنها را بررسی و دسته‌بندی کرد:

آیا این احتمال وجود دارد که محتوا باعث ایجاد نفرت یا خشونت نسبت به دیگران شود؟

چه کسی مطالب را منتشر می‌کند یا به اشتراک می‌گذارد؟

آیا این افراد بر مخاطبان خود تأثیر گذارند؟

موقعیت و تاریخچه افرادی که مطالب را به اشتراک گذاشته‌اند بر درک و دریافت ما از این مطالب تأثیر می‌گذارد؟

آیا پاسخ دادن به مطالبی که این افراد نشر یا تولید می‌کنند باعث کاهش یا افزایش شیوع گفته‌های آنها می‌شود؟

دامنه گسترش مطالب تا کجاست؟

آیا این محتوا برای آسیب رساندن به دیگران در نظر گرفته شده است؟

چه نفعی برای سخنران یا منتشرکننده مطلب دارد؟

آیا هدف گذاری مطالب در جهت گروه‌های آسیب پذیر است؟

آنچه این مساله را حتی بیشتر به چالش می‌کشد این است که اگرچه آزار و اذیت و اظهارات آشکار نفرت از نظر اکثر افراد مغموم و زشت است، اما محتوای نفرت آلود به کنایه، شوخ طبعی و اطلاعات غلط می‌تواند حتی آسیب‌زننده‌تر باشد زیرا احتمال تأثیرگذاری آنها بر افراد بیشتر خواهد بود، به ویژه در نوجوانان و جوانان که درک محدودتری نسبت به سمی بودن این دیدگاه‌ها دارند.

اینترنت، مخصوصاً در کشور مایک فضای آزاد برای بیان نظرات به حساب می‌آید. کمتر پیش آمده که شخصی به جز در موارد سیاسی یا ابراز نظرات منفی نسبت به افراد صاحب نام و سیاستمداران و ارگان‌های دولتی مواخذه شود. حتی گاهی تهدیدات و توهین‌هایی به گروه‌هایی از مردم، به طور کلی نادیده گرفته شده و مجازات و پیگیری برای آنها در نظر گرفته نمی‌شود. نفرت پراکنی آنلاین معضلی است که دامنگیر فضای اینترنت و تمام کاربرانی آن شده است. اگرچه وجود قوانین باعث می‌شود که افرادی که در صدد نفرت پراکنی هستند محدودتر شوند و با ترس و احتیاط بیشتری عمل کرده و در نتیجه کاربران امنیت بیشتری را حس کنند، اما باز هم این رفتار وجود دارد و دامان کاربران را می‌گیرد. مهم‌ترین نکته در این میان این است که نفرت پراکنی آنلاین را بشناسیم تا بتوانیم با آن مقابله کنیم.

زهر صالحی نیا

کارشناس سواد رسانه

نفرت پراکنی آنلاین چیست؟

اینترنت بستر ایده‌آلی برای دسترسی مردم به اطلاعات و خدمات است. نکته منفی این امر این است که اینترنت، در کنار بسیاری از منابع ارزشمند خود، موارد توهین‌آمیز زیادی را شامل می‌شود، از جمله محتوای نفرت انگیز که سعی در القای افکار خاصی علیه گروه‌های خاص و برانگیختن مردم علیه یکدیگر دارد.

نفرت پراکنی حمله یا هدف قرار دادن فرد یا گروه خاصی از مردم توسط فرد یا گروه دیگری است، این فرد یا گروه مورد هدف می‌تواند براساس نژاد، مذهب، خاستگاه فرهنگی، جنسیت یا ویژگی ظاهری و حتی گروه معلولان و ناتوانان دسته‌بندی شود. در برخی تحقیقات آمده که این مدل نفرت پراکنی میان گروهی نسبت به گروه دیگری، از تعصبات درون گروهی ناشی می‌شود؛ یعنی افراد با عضویت و پذیرش نظرات گروهشان نسبت به آن تعصب و پافشاری داشته و برای گروهشان برتری قائل هستند. گروهی که در اینجا ذکر شده لزوماً ساختاری جدی و نظام‌مند ندارد و می‌تواند یک گروه دوستانه یا مثلاً افراد علاقه‌مند به یک مدل خاص از غذا یا ورزش باشد که مجموعه‌ای از نظرات مشترک دارند و بر روی آن نظرات تعصب دارند. این تعصب غالباً «گروه‌های خارج از گروه» را هدف قرار می‌دهد، گروه‌هایی که براساس برخی ویژگی‌های مشترک در «درون گروه» قرار ندارند.

ردیابی و حذف محتوای نفرت پراکن در سطح اینترنت کاری دشوار و

نفرت آنلاین یا آزادی بیان؟

تشخیص محتوای نفرت انگیز در اینترنت همیشه کار ساده‌ای نیست. مرز بین سخنان نفرت پراکن و آزادی بیان گاهی بسیار باریک می‌شود، این مساله در کشور و فرهنگ‌های مختلف سطح تحمل متفاوتی